

Monumentnummer*: 518605

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 11 september 2000
Kadaster deel/nr 82634/180

Woonplaats* Brunssum
Gemeente* Brunssum
Provincie* Limburg

Locatiennaam Brunssum
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Brunssum
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2892

Omschrijving**

Inleiding

Voormalig CONSULTATIEBUREAU van de R.K. Vereeniging Het Groene Kruis Brunssum, 1934. Gebouwd door aannemer Gebrs. Palmen, naar een ontwerp in functionalistische trant van architect L. Willems te Brunssum. Het thans vrijstaande pand ligt verhoogd op een talud, achter boombegroeiing. De lange noordgevel ligt parallel aan de straatweg, de entree en het trappenhuis zijn in de westgevel geïntegreerd. Het pand heeft een complexe BOUWHISTORIE. Het consultatiebureau werd in 1934 aan de zuidzijde gebouwd tegen een bestaand bouwvolume en deels over de funderingen van een gesloopt bouwdeel heen. De kelderruimte van de nieuwbouw werd tussen deze oude funderingen aangebracht. Het bestaande bouwvolume heeft de onregelmatigheid van de plattegrond van het zuidelijke bouwdeel van het huidige consultatiebureau bepaald.

In een deel van het oude bouwvolume aan de zuidzijde, waarvan thans in de eerste laag van de oostgevel nog maar enkele sporen te zien zijn, werd de wachtkamer ingericht. Dit oude bouwvolume met wachtkamer was destijds anderhalve bouwlaag hoog en werd gedekt door een zadeldak, waarvan de nokhoogte vrijwel overeenkwam met de dakhoogte van de nieuwbouw. De nok van dit zadeldak stond dwars tegen de zuidelijke zijgevel van de nieuwbouw. Aan de westzijde werd tegen dit oude bouwvolume een nieuwe kindergarage van één laag onder plat gebouwd. In 1947 werd deze kindergarage verhoogd met een wachtkamer waardoor er een klein volume van twee lagen onder plat ontstond. Tevens werd de kindergarage aan de zuidzijde uitgebreid

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met een trappenhuis, waarlangs de nieuw opgebouwde wachtkamer bereikbaar werd gemaakt. Het oude bouwvolume met zadeldak werd hierdoor, vanuit het westen gezien, bijna geheel aan het oog onttrokken. Tegelijkertijd werd de indeling van het consultatiebureau gewijzigd: de inschrijfkamer op de begane grond (thans spreekkamer 2) werd voorzien van separate kleedruimtes. Een en ander geschiedde naar ontwerp van architect L. Willems te Brunssum, die in 1949 nog een tweede verbouwing realiseerde.

In 1952 werd naar een ontwerp van architect Jan J. Drummen te Brunssum het oude zuidelijke bouwdeel met wachtkamer gewijzigd. Dit volume werd boven de eerste bouwlaag gesloopt (halve bouwlaag plus zadeldak), waarna opbouw van een tweede laag onder plat volgde. Hierin werden een röntgenkamer en donkere kamer ingericht. Door deze verbouwing sloten de dakhooften van de wachtkamer uit 1947 en de röntgenkamer uit 1952 min of meer op elkaar aan. De röntgenkamer had in de oostgevel oorspronkelijk één venster, naderhand zijn twee vensters in de tweede laag van deze gevel geplaatst. Tegelijk werd in de eerste laag van de oostgevel, zijnde het gevelrestant van het oude zuidelijke bouwvolume, onder een zware betonlatei een nieuw stalen wachtkamervenster geplaatst. In de wachtkamer zelf werden nieuwe muurkasten aangebracht. In verband met de sloop van alle naburige bouwvolumes in 1981, werd het consultatiebureau aan de zuidzijde voorzien van een geheel blinde bakstenen gevel. Op het platte dak van het hoofdvolume werd een opbouw in baksteen en golfplaat geplaatst, die het dakoppervlak voor een groot deel in beslag nam.

In 1995-1996, bij de herbesteding van het consultatiebureau tot kantoor door de Brunssumse architect J.M.J. Teeken, werd de indeling van het pand op beide bouwlagen gewijzigd: hoofdzakelijk door het aanbrengen van nieuwe gangverbindingen tussen bestaande kamers, het vergroten cq. verkleinen van enkele verblijfsruimten en het verwijderen van enkele kastenwanden. Het geheel in baksteen uitgevoerde zuidelijke bouwdeel van twee lagen onder plat is vanwege de complexe bouwhistorie en de relatief geringe ouderdom voor de bescherming van ONDERGESCHIKT BELANG; de dakopbouw van baksteen en golfplaat op het noordelijke nieuwbouwvolume, de blinde bakstenen gevel van het zuidvolume alsmede de rolluiken en zonweringen zijn UITGESLOTEN van bescherming.

Omschrijving

Het voormalige consultatiebureau bestaat uit een noordelijk bouwvolume met grotendeels gepleisterde gevels op een in hoofdvorm rechthoekige PLATTEGROND, gesitueerd in lengterichting ten opzichte van de Kloosterstraat en bestaande uit twee bouwlagen plus gedeeltelijke souterrainverdieping onder een PLAT DAK; aan de zuidzijde bevindt zich een geheel bakstenen bouwvolume van twee lagen onder plat op een ten opzichte van het noordelijke bouwvolume onder een schuine hoek geplaatste en in westelijke richting opgeschoven plattegrond. Dit zuidelijke bouwvolume heeft een lagere dakhooft. De op het noorden gesitueerde voorgevel en de westelijke zijgevel van het NOORDELIJKE BOUWVOLUME kenmerken zich door een geprofileerde, genuanceerde bakstenen plint met rollaag, gemetseld in kettingverband. Boven de plint hebben beide gevels een witgepleisterde opstand. De oostelijke ZIJGEVEL en de zuidelijke achtergevel zijn geheel in halfsteens verband gemetselde bakstenen uitgevoerd. Kopgevelafdekkingen van rode ongeglazuurde tegels.

In de eerste en tweede laag van de NOORDGEVEL zijn rechthoekige stalen kozijnen geplaatst die wat betreft de indeling elkaar spiegelbeeld zijn: een rechthoekig dubbel stalen kruiskozijn, door muurdammen gescheiden van de rechthoekige stalen zijvensters met bovenlicht. Zeer smalle, doorlopende vensterdorpels. De noordgevel loopt uit in de dakopbouw van het trappenhuis met houten vlaggenmast, waarop aan de noordzijde een groen gepleisterd kruis. Tussen de dakopbouw van het trappenhuis en de hoge bakstenen schoorsteen is boven een deel van het platte dak een rank betonnen raamwerk aangebracht met een halfronde aanzet.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De luifel boven de entreepartij aan de WESTGEVEL is op dezelfde manier vormgegeven, maar aan de bovenzijde gedicht. Deze luifel rust aan weerszijden op een ten opzichte van de plint verhoogde bakstenen onderbouw met bloembakken en heeft aan de gesloten westzijde een ronde opening met verticaal traliewerk. Onder deze luifel een rondboogvormige houten paneeldeur.

Deze paneeldeur bevindt zich in het terugliggende deel van de westgevel, die zich bovendien kenmerkt door een in de oksel met het vooruitgerooid westelijk geveldeel geplaatst stalen trappenhuis. Dit stalen trappenhuis heeft een meervoudige horizontale vensterindeling, figuurglas waardoor de contouren van het ranke trappenhuis zichtbaar zijn en een bovenafdekking in de vorm van een zwaar gedimensioneerde betonluifel. In het vooruitspringende deel van de westgevel bevinden zich zowel in de eerste als de tweede laag rechthoekige, dubbele stalen kruiskozijsen in verdiepte lijsten met betonlateien annex luifels. Boven het venster van de tweede bouwlaag een groen gepleisterd kruis.

Ook de OOSTGEVEL heeft een terugliggende hoekpartij, waarin een klein wit gepleisterd, niet authentiek uitbouwte met rechthoekige deur en klein rechthoekig zijvenster onder betonnen luifeldak. Het vooruitspringende deel van de bakstenen oostgevel heeft in de eerste laag een reeks van vier rechthoekige stalen vensters met bovenlicht met wit gepleisterde muurdammen; in de tweede laag een reeks van vijf identieke stalen vensters. Keramische vensterdorpels. In de oksel met het in het westelijke richting opschuivende zuidelijke bouwvolume is de voormalige kelderingang dichtgemetseld.

Het ZUIDELIJKE BOUWVOLUME heeft in de eerste laag van de OOSTGEVEL - waarin sporen van het in de nieuwbouw geïntegreerde oudere bouwvolume - een rechthoekig tweevoudig verticaal ingedeeld stalen vensterkozijn met kleine roedeverdeling onder een doorlopende betonlatei. De uit 1952 daterende tweede bouwlaag heeft twee rechthoekige vensters van nog recenter datum. De ZUIDGEVEL is in 1981 opnieuw opgetrokken en geheel blind. De WESTGEVEL heeft in de eerste laag een rechthoekig, tweevoudig verticaal ingedeeld vensterkozijn onder een zwaar gedimensioneerde betonlatei. Het betreft hier het buitenvenster van de in 1934 nieuwgebouwde kindergarage. Verder in de eerste laag en tweede laag respectievelijk twee boven elkaar geplaatste rechthoekige houten vensters en twee rechthoekige houten kruiskozijsen van het in 1947 aangebouwde trappenhuis cq. de opgebouwde wachtkamer.

In de NOORDGEVEL van de voormalige kindergarage, in de oksel met de terugliggende westgevel van het hoofdvolume, een rechthoekige dubbele houten entree deur. Daarboven, in de noordgevel van de in 1947 opgebouwde wachtkamer, een rechthoekig houten kruiskozijn.

Bakstenen AFSLUITMUUR rondom de binnenplaats aan de westzijde, gemetseld tussen een skelet van I-profielen.

De kelder van het hoofdvolume heeft een betonnen souterrainzoldering, ondersteund door bakstenen bogen.

In het INTERIEUR, waarvan de indeling op diverse onderdelen meermalen is aangepast, is met name het trappenhuis van belang. Paneeldeuren. In de entreehal aan de westzijde een gedenksteen met het opschrift "Ter herinnering aan de stichting van dit gebouw. L. Willems architect. Gebrs. Palmén, aannemers".

Waardering

Het consultatiebureau aan de Kloosterstraat 17 is van cultuurhistorische waarde en van algemeen nationaal belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-maatschappelijke ontwikkeling (met name de ontwikkeling van de preventieve gezondheidszorg) en als

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bijzondere uitdrukking van een daarmee samenhangende typologische bouwkundige ontwikkeling.

Het pand beschikt over architectuurhistorische waarden vanwege de - in relatie tot het bouwjaar - voor Limburg innovatieve toepassing van de functionalistische bouwtrant, is van bijzonder belang voor het oeuvre van architect Willems, beschikt over hoogwaardige esthetische kwaliteiten, onderscheidt zich door materiaalgebruik en ornamentiek en beschikt op onderdelen over een bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur. Het consultatiebureau is met name als streektypische uitwerking van een algemene architectuurstroming van nationaal belang.

Het consultatiebureau is vanwege de situering van belang voor de ontwikkeling en het aanzien van Brunssum. Het pand is wat betreft het noordelijke bouwvolume in redelijk tot hoge mate architectonisch gaaf bewaard gebleven en is van groot belang voor de visuele gaafheid van de bebouwde omgeving. Bovendien beschikt het pand over een hoge mate van architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Gezondheidszorg

Functie

Consultatiebureau